

Lễ hội cúng biển Mỹ Long - di sản văn hóa phi vật thể quốc gia

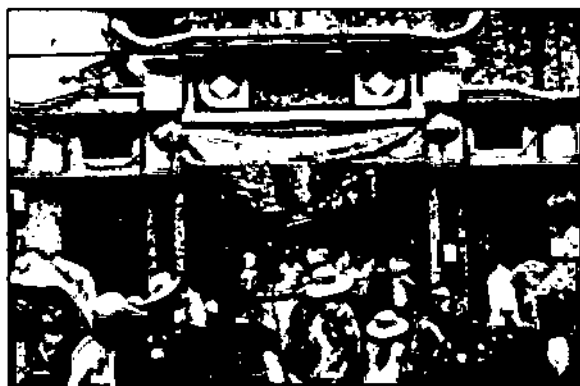
Ngày 31.11.2013, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch ban hành Quyết định số 3820/QĐ-BVHTTDL đưa Lễ hội cúng biển Mỹ Long vào Danh mục di sản văn hóa phi vật thể quốc gia.

Lễ hội cúng biển Mỹ Long hay còn gọi là Lễ hội Nghinh Ông, có cách đây khoảng 300 năm. Lễ hội diễn ra từ ngày 11 đến ngày 13 tháng 5 (âm lịch) tại miếu bà Chúa Xứ, khóm 4, thị trấn Mỹ Long, huyện Cầu Ngang, tỉnh Trà Vinh.

Mỹ Long nằm cách thành phố Trà Vinh khoảng 30km, bao gồm thị trấn Mỹ Long, xã Mỹ Long Bắc, xã Mỹ Long Nam thuộc huyện Cầu Ngang tỉnh Trà Vinh. Vùng biển Mỹ Long có chiều dài khoảng 15km, đây là vùng cửa ngõ của tỉnh Trà Vinh, còn có tên là Cung Hầu - một trong 9 cửa sông Cửu Long, là nơi tập trung lực lượng đánh bắt, mua bán thủy hải sản khá tập nập.

Lễ hội cúng biển Mỹ Long thể hiện lòng biết ơn của ngư dân đối với biển cả, đã đem lại cuộc sống ấm no, hạnh phúc cho họ. Đây là lễ hội được người dân địa phương duy trì hàng trăm năm nay. Quy mô tổ chức lễ hội ngày càng lớn cùng với các nghi thức được tiến hành chu đáo theo truyền thống. Phần hội được tổ chức phục vụ nhu cầu giải trí của ngư dân địa phương và du khách. Vào dịp này, hàng vạn người dân khắp nơi đổ về thị trấn Mỹ Long huyện Cầu Ngang để vui đón lễ hội cúng biển.

Khoảng 100 năm trước, làng biển Cung Hầu - Mỹ Long là một trong 9 cửa sông Cửu Long đổ ra biển Đông có rất nhiều cá mập. Ngư dân hành nghề khi ấy chủ yếu dùng phương tiện thô sơ như thuyền buồm, ghe tam bản nên thường xuyên bị gió bão đánh chìm. Tuy nhiên, rất ít trai tráng bị cá mập ăn thịt bởi thuyền khi đắm thường được cá voi cứu giúp, nâng đẩy vào bờ. Từ đó, dân làng tổ chức lễ hội "cúng biển" hàng

Miếu Bà chúa xứ Mỹ Long

Ảnh: Tư liệu

Các nghệ nhân múa bóng rỗi tham gia Nghi thức nghinh Ông

Ảnh: Tư liệu

năm với ý nghĩa cầu cho mưa thuận gió hòa, trời yên biển lặng và tạ ơn biển khơi cùng cá voi luôn cứu giúp ngư dân bị nạn.

Nghi lễ được tổ chức trang trọng tại làng biển Mỹ Long suốt 3 ngày liền gồm: Nghinh ông Nam Hải bằng tàu biển, giỗ Tiên Chức, Chánh tế tại miếu Bà Chúa Xứ, nghinh ngũ phương và lễ tống tàu ra khơi.

Ngày mùng 10 tháng 5 âm lịch được xem như ngày đầu tiên của Lễ hội cúng biển Mỹ Long. Trong ngày đầu tiên này, những người trong Ban

Hội Miếu Bà Chúa Xứ tất bật chuẩn bị cho lễ như quét dọn, trang trí đường xá, cổng chào, chuẩn bị nấu nướng để có bữa cơm tươm tất đãi du khách thập phương. Tất cả những người phục vụ cho lễ hội đều là thành viên tự nguyện. Chi phí cho lễ hội cũng từ nguồn đóng góp hảo tâm của mọi người. Buổi chiều ngày hội đầu tiên này cũng là buổi chiều khách thập phương từ các nơi trong và ngoài tỉnh nườm nượp đổ về bãi biển Mỹ Long.

Sáng sớm ngày 11 tháng 5 âm lịch, lễ Giỗ Tiên Chức diễn ra tại gian thờ Tiên Hiền trong miếu Bà Chúa Xứ. Đến 9 giờ thì tổ chức Nghinh ông Nam Hải còn gọi là Nghinh Ông. Đoàn khởi hành từ miếu ra cửa Cung Hầu để nghinh Nam Hải về. Khoảng 5 giờ chiều thì Tế Thần Nông và chiến sĩ trận vong tại sân miếu. Tuy là phối tự nhưng lễ tế Thần Nông được tổ chức quy mô, trang trọng. Mục đích nghi lễ là tế Thần Nông - vị thần nông nghiệp và các chiến sĩ trận vong vì dân, vì nước cùng về chứng giám, tiếp tục phù hộ cư dân.

Sau khi đoàn Nghinh Ông từ biển trở về thì Ban Hội Miếu tổ chức phần cúng lễ tại làng. Các chủ thuyền cúng ngay tại thuyền mình. Riêng phần lễ cúng của làng là cúng tiên hiền, hậu hiền. Việc tiếp đãi khách thập phương ăn uống là niềm vui với người đi biển. Họ chia sẻ với nhau ly rượu, chén cơm trắng, cá tươi và cả những lời chúc tốt đẹp.

Đến chiều, khi mặt trời lặn đoàn bắt đầu tổ chức Chánh tế Chúa Xứ trong chính điện trước bàn thờ Bà Chúa Xứ. Vật cúng lễ Chánh tế là xôi, heo trắng. Học trò lễ có cặp dâng, cặp dài và cặp thái. Đến giờ, trống nhạc nổi lên, các học trò lễ, ban quý tế lần lượt tiến hành hiến tuần hương, tuần hoa, tuần quả, tuần rượu, dâng sớ và tuần trà. Sau lễ Chánh tế là hình thức diễn xướng tổng hợp có chức năng thực hành nghi lễ, đồng thời đây cũng là loại hình nghệ thuật biểu diễn phục vụ người dự lễ hội.

Đến 7 giờ sáng ngày 12 tháng 5 âm lịch, tổ

chức lễ Nghinh ngũ phương quanh chợ Mỹ Long để tổng tiễn những xui rủi của năm qua, đón nhận may mắn sẽ đến. Liên sau đó là lễ Tống tàu. Chiếc tàu được thiết kế rất cẩn thận bằng ván gỗ theo kiểu tàu đánh cá, chiều dài khoảng 3,5m chiều ngang 1,5m, trang trí rất tỉ mỉ có cả hình nộm của tài công, các ngư phủ cùng các vật cúng thí như chuối, gạo, muối, bánh, tiền, vàng mã... Phía trước đầu tàu bày một bàn lễ vật cúng tế.

Vào lễ, vị pháp sư đóng vai trò điều hành cùng các vị hương chức tiến hành nghi thức. Nghi lễ thực hiện xong, các vật cúng ở bàn cúng được đưa vào tàu và tiến hành tống tàu. Đoàn đi cũng có lân, nhạc, trống, chiêng, vị pháp sư, các hương chức... Từ miếu, đoàn đi vòng qua chợ Mỹ Long rồi đến Vàm Lầu trong tiếng trống, tiếng nhạc rộn rã. Đến Vàm Lầu, tàu chờ vật cúng được hạ thủy rồi được một tàu đánh cá khởi hành kéo ra cửa biển Cung Hầu cách Vàm Lầu khoảng 4km.

Đến vị trí tống tàu các tàu dừng lại, vị chủ tế khấn áo chinh tề, châm ba tuần rượu, một tuần trà khấn nguyện Đại Càn Quốc gia Nam Hải rồi ra hiệu lệnh tháo dây tống tàu gửi theo đó bao ước mơ, hy vọng cho một mùa đánh bắt mới may mắn, tốt đẹp.

Phần cuối cùng của lễ là lễ cúng chánh tế, bắt đầu 12 giờ khuya cùng ngày. Lễ cúng là một con heo, hai mâm xôi, rượu và trà. Điều khiển buổi lễ cúng là một ngư dân cao tuổi, có uy tín trong làng. Học trò lễ và dàn nhạc ngũ âm là những người đàn ông được chọn trong số ngư dân địa phương.

Cúng biển Mỹ Long đã trở thành phong tục tâm linh của người đi biển. Lễ hội này cũng là dịp để huyện Cầu Ngang nói riêng, tỉnh Trà Vinh nói chung quảng bá, giới thiệu những hình ảnh về đất nước, con người vùng biển với bạn bè gần xa.

(Ngọc Ánh. Tổng hợp tài liệu)